

PAPER DETAILS

TITLE: DONALD JOHN TRUMP ÖRNEKLEMİ ÜZERİNDEN SİYASETTE KADINA YÖNELİK
AYRIMCI SÖYLEM ÖRNEKLERİ

AUTHORS: Hakan ALP

PAGES: 453-466

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/621788>

**DONALD JOHN TRUMP ÖRNEKLEMİ ÜZERİNDEN
SİYASETTE KADINA YÖNELİK AYRIMCI SÖYLEM ÖRNEKLERİ**

Dr. Öğr. Üye. Hakan ALP*

ÖZ

Makalemiz kapsamında 20 Ocak 2017 tarihinde Amerika Birleşik Devletleri Başkanlığına seçilen Donald John Trump'ın 1980'lerde başlayan iş hayatından Amerikan Başkanı olması süreci dâhil yaptığı konuşmalarından hareketle, özellikle kadınlara yönelik kullandığı nefret söyleminin özelliklerini analiz etmek amacıyla söylem analizi yapılmıştır.

Söz konusu analiz kapsamında Trump'ın değişik zamanlardaki konuşma metinleri; doğal dil kullanımı, retorik unsurları ve ele aldığı gündem konuları açısından incelenmiştir. Ulaştığımız veriler sistematik bir biçimde düzenlenmiş ve karşılaştırma yapılarak değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Siyasal iletişim çerçevesinde özellikle kamuoyu önderlerinin ve siyasal liderlerin kullandığı dil etki alanı açısından çok önemlidir. Dünya siyasetinde, siyasal yelpazenin tüm tarafındaki parti ve ideolojiler açısından siyasal liderler partileriyle özdeşleşmişlerdir. Dolayısıyla siyasal liderin söylemi, partinin hedef kitlesi seçmeleri için çok önem taşımaktadır. Ayrıca söz konusu lider karakteristik açıdan popüler ve karizmatik özellikler taşıyorsa hedef kitle üzerindeki etkisi de ona paralel olarak artmaktadır.

Dünyanın farklı bölgelerinde, siyasetçilerin nefret söylemi pratiklerindeki hedefleri, o toplumda hangi grup ve kişilerin ayrımcılığa maruz kalmalarına bağlı olarak değişmektedir. Ancak zihniyet yapıları, tutum ve davranışları, motivasyonları, ideolojilerini besleyen ve meşru kılan ortam değişmemektedir.

Amerika'nın dünya siyasetine ve ekonomisine yön verme, gündem belirleme gücü dikkate alındığında, Donald Trump'ın makalemizde örneğine sıklıkla rastlayacağımız kadına yönelik ayrımcı, ötekileştirici ve aşağılayıcı söyleminin yaratabileceği tahribatın boyutunun çok önemli olduğu ortadadır.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Dil, Siyasal Söylem, Söylem Analizi, Nefret Söylemi, Trump

**THROUGH DONALD JOHN TRUMP SAMPLE
DISCRIMINATORY DISCOURSE AGAINST WOMEN IN POLITICS
ABSTRACT**

Based on the hate speeches made by Donald John Trump, who was elected President of the United States on January 20, 2017, including the process of being president of the United States from business life that began in the 1980s, discourse analysis was conducted in order to determine the characteristics of the language used especially for women.

In the context of this analysis, Trump's speech texts at different times; the use of natural language, the rhetorical elements, and the agenda topics discussed. The findings we have arrived at have been systematically organized and benchmarked.

In terms of political communication, the language used by public leaders and political leaders is very important for the domain of influence. They are identified with political leaders in terms of parties and ideologies across the political spectrum. Therefore, the discourse of the political leader is very important for the party to choose the target audience. In addition, if the

* Fenerbahçe Üniversitesi, İletişim Fakültesi- Halkla İlişkiler Bölümü, hakanalp56@hotmail.com, ORCID NO: 0000-0001-9696-8902

leader in question has popular and charismatic characteristics in terms of personality, the effect on the target group increases in parallel with it.

In different parts of the world, the goals of politicians in hate speech practices vary depending on which groups and individuals are exposed to discrimination in that society. However, the environment that nourishes and legitimizes mentality structures, attitudes and behaviors, motivations and ideologies does not change.

When America's world politics and economy are taken into consideration and the power of setting the agenda is taken into consideration, the dimension of the destruction that discriminatory and humiliating discourse to the woman we often encounter in Donald Trump's article is very important.

Keywords: Political Language, Political Discourse, Discourse Analysis, Hate Speech, Trump

Giriş

Demokratik yönetimlerde siyaset yapma biçimleri; farklı düşünce, söylem ve programla sergilenen bir pratikler bütünüdür. Söz konusu pratikler, temelde söz ve eylem birlikteliğini içermesinden ötürü, söylem analizi yoluyla incelenmeye elverişlidirler.

Dilin kullanım biçimleri, toplumsal anlamda ayrışmaların ve eşitsizliklerin ortaya çıkmasına ve yeniden üretilmesinde etkin bir rol oynamaktadır. Dil, içinden çıktığı toplumun, cinsiyete dayalı oluşturduğu ayrımcı, suçlayıcı ve ötekileştirici atmosferinin de şekillenmesinde ciddi bir yer tutmaktadır. Kamuoyu önderlerinin, aydınların, sanatçıların ve özellikle siyasetçilerin kullandıkları ayrımcı ve ötekileştirici dil, ulaştıkları kitleler ve etkileri açısından üzerinde önemle durulması gereken bir olgudur.

Nefret söylemi kavramı yeni bir olgu değildir. Dünya tarihi boyunca, nefret söylemi; savaşlarda ve çatışmalı ortamlarda, bilerek ve kasıtlı olarak seçilen toplumsal gruplara karşı zulmü, cinayeti, nefret ve ayrımcılığı hazırlamak ve meşrulaştırmak için bir araç olarak kullanılmıştır.

Nefret söylemi ve ayrımcılığın yol açtığı şiddet, temelinde mutlaka egemenlik kurma isteğini içerir. Şiddet duygusu ile hareket etmede amaç karsıdakini (şiddet gören) korkutmak, sindirmek, yönetmek, sömürmek ve onu kendi sosyal varlığı için bir tehdit olmaktan çıkarmaktır. (Yardımcı 2014)

Erkek egemen siyaset ortamında genel olarak kadınlardan beklenen davranış pratiği; çocuk büyütme ve geleneksel “aile” yapısına bağlı olarak kodlanmış olan cinsiyet rollerini yerine getirmeleridir. Erkek yaşamın her alanında olduğu üzere, siyaset alanında da kadının birey olarak varoluşu üzerinde söz sahibidir. Bu sahiplik yapısı aynı zamanda “egemenlik kurmanın” başka bir biçimidir. Siyaset algısının toplumdaki karşılığının erkek egemen bir bakış açısıyla yoğrulduğunu söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu bakış açısının rutin siyasal söyleme de yansması kaçınılmazdır.

1.Siyasetin Dilinin Zararlı Etkileri

Siyasal iletişim çerçevesinde özellikle kamuoyu önderlerinin ve siyasal liderlerin kullandığı dil etki alanı açısından çok önemlidir. Dünya siyasetinde, siyasal yelpazenin tüm tarafındaki parti ve ideolojiler açısından siyasal liderler partileriyle özdeşleşmişlerdir. Dolayısıyla siyasal liderin söylemi, partinin hedef kitleleri seçmeleri için çok önem taşımaktadır. Söz konusu lider ayrıca popüler ve karizmatik özellikler taşıyorsa hedef kitle üzerindeki etkisi de ona paralel olarak artmaktadır.

Ulusal ve uluslararası birçok araştırma siyasette kullanılan ayrımcı dilin ve nefret söyleminin zararlı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda bu etkilerin 5 ana başlık altına toplandığını göstermektedir.

1- Sosyal dışlanmaya ve sosyal bütünlüğü bozan kutuplaşmanı artmasına neden olur.

2- Ayrımcı söylemin demokratik ve katılımcı sisteme katılım üzerinde caydırıcı bir etkisi vardır, başka bir deyişle, hedef haline getirilen grupların üyeleri insan olarak görülmeğe çıkıp taciz edilmeyi beklediklerinde konuşmadan kaçınırlar.

3- Sadece önyargının belirtisi olarak tanımlanmayan nefret dilinin, daha fazla nefret söylemine yol açan bulaşıcı bir etkisi vardır.

4- Hedeflenen grupların inkâr edilmesini beraberinde getirir ve hedef grupların üyeleri arasında kaygı ve derin endişe yaratır

5-İnsanların içinde yaşadıkları toplumda aynı hak ve sorumluluklara sahip eşit vatandaşlar olmadıklarını söylenerek onurlarından mahrum eder. (Dovidio 2005: 12)

Siyasal iletişimde ayrımcı ve nefret içerikli dilin, topluma yansması ve yayılması söylemin toplumda daha geniş bir biçimde yer almasına neden olmaktadır. Önyargı, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı, cinsiyetçiliğin, homofobik içerikli söylemlerin, hem görünür olmaları açısından, hem de yetki ve sorumlulukları açısından siyaset ortamının en tepesinden yayılması, ayrımcı ve nefret içerikli söylemin toplumsal iklimi çok derinden etkilenmesine neden olmaktadır.

Güncel siyasette etkisini daha da arttıran çatışmacı dil; algıyı asıl olarak odaklanılması gereken ekonomik, toplumsal, çevresel sorunlardan başka bir yöne çekmek için de kullanılmaktadır. Dünya siyasetinde ve özellikle de Avrupa Kıtasında, 1990'lı yıllarla beraber güç kazanan aşırı sağ hareketlerin, ayrımcı, ırkçı söylemlerinin toplumda bir karşılık bulduğunu görüyoruz.

2.Nefret Söylemi

Nefret söylemi kavramı tartışmalı bir terimdir ancak tüm tanımlar genellikle iki temel özelliğe odaklanmaktadır. Bu özellikler; “mesajın tonu veya stili” ve “mesajın hangi yöne doğru yönlendirildiğidir.” Nefret söylemi, belirli grup aidiyetlerine yönelik olarak bir bireye veya o bireyin ait olduğu bir gruba yöneltilmiş şiddet içeren, önyargı saikiyle donatılmış nefret dolu veya aşağılayıcı konuşma olarak tanımlanabilir. (Boeckmann 2002: 10)

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 1997 yılında kabul ettiği 20 sayılı tavsiye niteliğindeki kararında, nefret söylemi şöyle tanımlanmıştır. :

“İrkçi nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dahil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret biçimlerini yayan, kışkırtan teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır. Bu anlamda nefret söylemi mutlaka belirli bir kişiye veya gruba yönlendirilmiş yorumları içermektedir” (Weber 2011: 3).

Tarihsel ve sosyolojik olarak egemen olan ideoloji ve anlayışın karşısında “öteki” olarak konumlanan ve azınlık olan grupların üyeleri nefret söylemine maruz kalmaktadırlar.

Nefret söylemi olumsuz stereotiplere, önyargıya ve damgalamaya dayanmaktadır. Nefret söylemi; çoğunluk olan gruplar tarafından, kendilerinden farklı olduğu düşünülen birey ve gruplarda yarattığı dışlanma, korku ve küçümseme retoriğidir. (Perry 2001)

Siyasal iletişim tartışmalarında, nefret söylemi kavramının kullanımı genellikle yasal tanımlardan daha geniş anlamda anlaşılmaktadır. Kavram; saldırgan içerikli ve hoşgörüsüz ifadelerden, toplumdaki ırkçılığa ve bireylere yönelik tehditlere kadar varan geniş bir yelpazede kullanılmaktadır.

Nefret söylemi, özellikle kozmopolit toplumlarda barış içinde bir arada yaşama kültürünün önündeki en büyük engellerden biridir. Toplumsal olarak çoğunluğun azınlık gruplara yönelik beslediği önyargılar, düşmanlıklar nefret içeren ayrımcı söylemin suça dönüşmesine zemin hazırlar. Önyargı içeren ayrımcı söylem mağdura iletilirken asıl olarak mesaj, mağdurun üyesi olduğu gruba iletilir. Dolayısıyla söylemin suça evrilme sürecinin tüm etkileri, toplumun üzerinde kendini göstermektedir.

Nefret söylemi yöneldiği grupların ait olduğu kimliklere göre birçok kesime yönelebilmektedir. Bu türleri “siyasal nefret söylemi”, “kadınlara yönelik nefret söylemi”, “yabancılarla ve göçmenlere yönelik nefret söylemi”, “cinsel kimlik temelli nefret söylemi”, “inanç ve mezhep temelli nefret söylemi” ve “engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi” ana başlıkları altında sıralayabiliriz. (Binark ve Çomu, 2013: 209-211).

Makalemiz kapsamında nefret söylemi türlerinden biri olan, *kadınlara yönelik nefret söyleminin* siyasette üretilme biçimi örneklerle irdelenmeye çalışılacaktır. Kadına yönelik nefret içerikli ayrımcı söylem, temelde cinsiyetçi ifadeler kullanılarak kadını küçümseme ve aşağılamayı içermektedir. Söz konusu söylemin siyasette kullanılması durumu daha da tehlikeli bir hale getirmektedir. Çünkü bu söylem aracılığı ile kadın yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi siyaset alanında da ikincil bir duruma getirilmektedir.

3.Siyasal Nefret Söylemi

Siyasal nefret söylemi, bir düşünceyi ve bu düşüncenin takipçilerini hedef alan nefret söylemi çeşididir. Bazen bir ideolojinin tamamını, bazen yalnızca bir veya birkaç siyasal partiyi, bazen ise çok daha küçük grupları hedef alabilmektedir. (Yılmaz, 2013: 44)

Siyaset kurumunun temel amacı toplumsal barış ve huzur ortamını tesis etmektir. Bu aynı zaman da siyaset kurumunun ve esas olarak devletin, toplumun tüm bireylerine eşit olarak davranmasını da gerektirmektedir. Siyasal aktörlerin dil pratikleri; toplumsal grupların hepsine adil ve eşit bir dil pratiği olmalıdır. Siyaset kurumu ve devlet, düzenleyici organlar olarak, vatandaşların birbirleriyle olan ilişkilerini huzur ve barış içinde yaşamaları için çeşitli kural ve düzenlemeler koymaktadır.

Korostelina kamusal alandaki hakaret türlerinin altı farklı amaca hizmet ettiğini belirtmiştir. Bunlar:

- Toplumdaki bir gruba ait kimlik kategorisinin dışlanması için buna olumsuz özellikler atfedilmesi;
- Bir grubun kendi eylemlerini haklı göstermek için başka bir gruba olumsuz özellikler atfetmesi;
- Hakarete uğrayan grup ile toplumun bağının koparılması için farklılıkların abartılması;

- Bir gruba hak veya imtiyaz tanınmasını engellemek için aşağılayıcı söylem kullanılması;
- Bir grubun gücünü azaltmaya yönelik hakaretler;
- Bir grubu gayri-meşru olarak göstermeye yönelik hakaretler. (Korostelina 2014)

Siyasal partiler ve liderleri, kendi hedef kitleleri olan seçmenleri konsolide etmek adına ayrımcı ve nefret söylemi içeren ifadelerle başvurumaktadırlar. Özellikle siyaset alanındaki kaba, aşağılayıcı ve nefret içerikli üslup, kendi ideolojik bakış açısından farklı konumlandığı her kesimi sindirmek istemekte ve siyaset alanındaki varoluşlarını kendisine bir tehlike olarak görmektedir.

3.1.Nefret Söylemi “İfade Özgürlüğü” mü?

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nefret söylemi kavramı ile ifade özgürlüğü kavramı arasındaki ayrımı, ifadedeki asıl “amacın” ne olduğu noktasından değerlendirmektedir. Amacın tespitinin zor olabileceği için, AİHM söz konusu ifadenin bağlamına büyük önem vermektedir.

Diğer bir deyişle, mahkeme asıl olarak şunu tartışmaktadır: Açıklamayı yapan kişi, nefret söylemi kullanarak ırkçı ve hoşgörüsüz fikirleri kasıtlı olarak yaymaya mı yoksa kamu yararına bir konu hakkında halkı bilgilendirmeye mi çalışmaktadır? Öte yandan, mahkeme, nefret söylemini yayma konusunda politikacılarla ilgili olarak daha katıdır ve hoşgörüsüzlüğü alevlendirecek bir dil kullanmamaları konusunda sorumlulukları olduğunu vurgulamaktadır. (Çetin, 2012: 31)

3.2.Nefret Söylemi ve Medya

Siyasal aktörlerin ve özellikle etkin lider profillerinin, ayrımcı ve nefret içeren söylemleri ana akım medya tarafından yeniden üretilmektedir. Özellikle medyanın sahiplik yapısından kaynaklı, gücü elinde bulunduran kişi ve kurumların ideolojik söylemleri medya aracılığı ile milyonlarca insana ulaşmakta ve yeniden üretilerek tekrarlanmaktadır.

Medya aracılığı ile mütemadiyen yayılan ve yeniden üretilen nefret içerikli söylemler, yöneldiği grupların toplumda giderek sessizleşmesine ve silikleşmesine neden olmaktadır. Özellikle siyasal kanaat önderlerinin ayrımcı ve nefret içerikli ifadelerinin medya aracılığı ile yeniden üretilmesi ve “normalleştirilmesi” bu söylemleri toplum nezdinde meşrulaştırmaktadır.

Toplumun kadına yönelik bakış açısını da şekillendirmeye çalışan siyaset kurumu aynı zaman da medya aracılığı ile “toplumsal rıza” yı inşa etmeye çalışmaktadır. Kadını sadece aile kurumuna ait bir figür olarak ya da cinsel bir obje olarak yansıtmaya çalışan kimi siyasal anlayışlar, karşılarında kadın rakip olarak gördükleri zaman ayrımcı ve nefret içerikli söylemlere başvurumaktadırlar.

3.3.Kadın Yönelik Cinsiyetçi Söylem ve Kadının Kendine Bakışı

Cinsiyetçi söylem, kadın ve erkeğin farklarının erkeğin iktidarını haklı kılacak şekilde tanımlanmasıyla işlemektedir. Dolayısıyla, cinsiyetçi söylem, eşitsizliğe dayanan bir söylem olarak tanımlanmalıdır. Bu söylem, yaşamın her alanında egemen gücün erkeğe ait olduğunu, bu farklılıkların doğuştan gelen bir takım özelliklerle donandığını, bu nedenle de erkek egemenliğinin kaçınılmaz olduğunu öngören bir söylem olarak hayat bulmaktadır. Bu noktada, kadının olumsuzlanması, şiddete maruz kalması ve arka plana itilmesi, kurulu düzenin erkek egemen yapısının bir sonucu değil, nedeni olarak gösterilmektedir. Bu şekilde erkek egemen yapı meşrulaştırılmakta ve

sürekli yeniden üretilerek varlığını sürdürmektedir. Cinsiyetçi söylemin kendini bu şekilde yeniden üretmesi, onu sadece tek bir cinsin, yani erkeğin değil, kadın ve erkeğin birlikte ürettiği bir söyleme dönüştürmektedir (Parsa, 2012: 575, 576).

Kadının, çocukluktan itibaren tanık olduğu ve maruz kaldığı ayrımcı ve nefret içerikli söylemler, aile, din, okul, siyaset ortamlarında daha da pekiştirilmektedir. Bu pekiştirilme durumu, nefret söyleminin şiddete dönüşmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda siyasal iletişimde kullanılan nefret söylemine karşı duyarlılığın artması, kitle iletişim araçları yardımıyla da konuya ilişkin farkındalığın artarak toplumsallaşması da önem arz etmektedir.

Öte yandan sürekli bir şekilde normalleştirilen ayrımcı söylemler, ne yazık ki kadınlar arasında da bir "rıza" oluşumuna neden olmaktadır. Berger'e göre, "Kadın olarak doğmak, erkeklerin mülkiyetinde olan özel, çevrelenmiş bir yerde doğmak demektir. Kadınların toplumsal kişilikleri, böylesine sınırlı, böylesine koşullandırılmış bir yerde yaşayabilme ustalıklarından dolayı gelişmiştir. Ne var ki bu, kadının öz varlığının ikiye bölünmesi pahasına olmuştur. Kadın hiç durmadan kendisini seyretmek zorundadır. Kadın, olduğu ve yaptığı her şeyi gözlemek zorundadır. Erkekler nasıl görüldüğü, onun yaşamında başarı sayılan şey açısından son derece önemlidir. Kendi varlığını algılayışı, kendisi olarak bir başkası tarafından beğenilme duygusuyla tamamlanır. Anlatılanları şöyle özetleyebiliriz: erkekler davrandıkları gibi, kadınlarsa göründükleri gibidirler. Erkekler kadınları seyrederekler. Kadınlarsa seyredilişlerini seyrederekler. Bu durum, yalnız erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkileri değil, kadınların kendileriyle ilişkilerini de belirler. Kadının içindeki gözlemci erkek, gözlenense kadındır. Böylece kadın kendisini görsel bir metaya dönüştürmüş olur.(Berger 1972: 47-47)

4.ARAŞTIRMA

Bu makalede Donald Trump'ın konuşmaları ve röportajlarında kadınlara yönelik kullandığı ayrımcı, aşağılayıcı ve nefret içerikli anlatılarını analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

İçerik analizi yöntemine yönelik çok çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Berelson, içerik analizini, sunulan içeriğin tarafsız, sistematik ve niceliksel olarak tanımlanması olarak değerlendirmiştir. Başka bir tanımlamaya göre içerik analizi, mesajın veya politik söylemin bilimsel olarak analiz edilmesi anlamına gelmektedir. Çok farklı tanımlamaları yapılan içerik analizi yöntemi, en genel anlamda, metin içinde tanımlanan belirli karakterlerden tarafsız ve sistematik sonuçlar çıkarmak için kullanılan araştırma tekniğidir. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere içerik analizi yöntemi kullanılırken dikkat edilmesi gereken temel unsurlardan birisi çalışmayı gerçekleştiren araştırmacının tarafsız olmasıdır. Ayrıca içerik analizi yöntemiyle yapılan bir çalışmada ulaşılan sonuçların sistematik ve genellenebilir olması çalışmanın bilimsel olarak nitelendirilmesinde oldukça önemli hususlardan bir tanesidir (Koçak ve Arun, 2006, s. 22-23).

Araştırmamız kapsamında içerik çözümlemesinde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belli kavram ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım, Şimşek, 2008: 227).

Medyada Nefret Söylemini İzleme Projesi'nin önerdiği kategorilere paralel olarak, medyada kadınlara yönelik nefret söyleminin tespitinde aşağıdaki kategorilerin kullanılması mümkündür:

1. Olumsuzlama: Kadınların olumsuz kişilik özellikleriyle, hakaret ve aşağılama terimleriyle ilişkilendirildiği durumlar.
2. Küfür: Kadınlara yönelik küfür, hakaret ve aşağılamalar.
3. Şiddet söylemi: Kadına yönelik açık veya örtülü şiddet eğilimi.
4. Cinsel nesne olarak simgeleştirme: Kadınları bedene veya cinsel organa indirgeme ya da başka bir şekilde cinsel bir nesne olarak konumlandırma. (Varol ve Tayanç: 2016).

Biz de yukarıda yer alan kategorilere paralel olarak, çalışmamızda, ABD Başkanı Donald John Trump'ın muhtelif zamanlarda "kadın" kimliğine yönelik gerçekleştirdiği cinsiyetçi söylem pratikleri analiz edilecektir.

4.1.Örnekler

1-Hewlett Packard'ın (HP) eski patronu Cumhuriyetçi Parti'den rakibi Carly Fiorina hakkında;

""Şu surata bakın! Biri bunun için oy verir mi? Bu suratı bir sonraki başkanımız olarak hayal edebiliyor musunuz? Yani, o bir kadın ve kötü şeyler söylememem lazım. Ama arkadaşlar, ciddi miyiz?"" ifadelerini kullanmıştır. (The Telegraph 2015)

Söylem Analizi: Trump'ın Fiorina'ya ilişkin söylediği cümlelerde; kadın kimliğine yönelik cinsiyetçi söylemleri kullanarak aşağılayıcı bir anlayışla konuştuğunu söyleyebiliriz.

2- FOX TV Sunucusu Megyn Kelly hakkında;

"Gözlerinden kan fışkırdığını görebiliyordunuz. Bir taraflarından kan fışkıırıyordu." ifadelerini kullanmıştır. (Washington Post 2015)

Söylem Analizi: Trump, Kelly'ye yukarıdaki ifadeleriyle açıkça hakaret etmiştir. Ayrıca topluma da örtülü bir şekilde mesaj vererek, Megyn Kelly'e karşı proveke etmeye çalışmıştır.

3- Trump, Nisan 2015'te Twitter'dan paylaştığı bir tweet'te,

"Eğer Hillary Clinton kocasını tatmin edemiyorsa, Amerika'yı tatmin edebileceğini nasıl düşünür" ifadelerini kullanmıştı. Trump daha sonra bu paylaşımını silmişti.

Yine Demokrat Parti'den başkan adayı Hillary Clinton'la televizyonda yaptıkları tartışma sırasında Clinton ihtiyaç molası istediğinde, Trump:

"Nereye gittiğini biliyorum, iğrenç, bunun hakkında konuşmak istemiyorum... Hayır, çok iğrenç. Bunu söyleme, iğrenç." ifadelerini kullanmıştır. (CNN Edition 2015)

Başka bir tartışma sırasında Clinton'a: "Ne kadar iğrenç bir kadın" cümlesini söylemiştir. (the Guardian 2016)

Başkanlık yarışı sırasında Hillary Clinton için şu ifadeleri kullanmıştır:

"Beyler, sizce bu görünüşüyle Başkan olabilir mi bu kadın? (ABC News)

Söylem Analizi: Trump, yukarıdaki tüm örneklerde Hillary Clinton'a yönelik nefret söylemi türlerinin çoğunu uygulamıştır. Söylemlerin hepsi hakaret, aşağılama,

küfür içermektedir. Ayrıca özellikle tüm cümlelerinin alt yapısında kadını cinsel bir nesne olarak gördüğü ortadadır.

4- Celebrity Apprentice adlı bir yarışma programının 2013'te yayınlanan bir bölümünde Trump kadın bir yarışmacıya,

"Dizlerinin üstüne çöktüğün kare güzel görünüyor olmalı" demişti. (Daily Mail 2016)

Ayrıca programa katılan tüm kadın yarışmacılarla ilgili: "Yarışmacı kadınların hepsi bilinçli ya da bilinçsizce benimle flört ettiler. Bu beklenen bir şey..."

Söylem Analizi: Trump'ın yukarıdaki cümlelerinde kadına yönelik cinsiyetçi bakış açısı açıkça görülmektedir. Trump tarafından kadın cinsel bir nesne olarak görülmektedir.

5- Trump Eylül 2016'da şöyle bir tweet paylaşmıştı:

"Çarpık Hillary, tartışmalarında kullanmak için mide bulandırıcı Alicia M.'e ABD vatandaşı olması için yardım mı etti?" (The Telegraph 2015)

Trump, eski Kainat Güzeli olan Alicia Machado'yu kilo aldığı için eleştirmişti.

Söylem Analizi: Trump yukarıda kurduğu cümlelerde hem küfür, hakaret ve aşağılayıcı ifadeler içeren kelimeler kullanmış olup hem de kadın bedeni üzerinden cinsiyetçi yaklaşımda bulunmuştur.

6-Trump 1991'de Esquire'la yaptığı bir röportajda:

"Eğer genç ve güzel kalçalarınız varsa medyanın sizin hakkında ne yazdığı pek önemli değildir" ifadelerini kullanmıştır.(CBS News 2016)

Söylem Analizi: Trump yukarıda kurduğu cümlede kadın bedeni üzerinden cinsiyetçi yaklaşımda bulunmuştur. Trump tarafından kadın kimliği, açıkça cinsel obje olarak gösterilmektedir. Trump'ın kadınların bedenlerine ilişkin yaptığı genellemeden; kadını sosyal, kültürel hayattan ve kariyer hedeflerinden kopuk sadece cinsel obje olarak var olabilen insanlar olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

7- Trump yine kadınlara ilişkin bir konuşmasında;

"..şişman domuzlar, köpekler, pasaklılar ve iğrenç hayvanlar" (Bianet 2015)

Söylem Analizi: Yukarıdaki kelimelerin her biri hakaret, aşağılama, küfür içermektedir.

8- Trump kendisini kaleme aldığı Geri Dönüş Sanatı isimli kitabında

"Dünyada üç tür kadın ve tepki vardır. Birincisi iyi kadındır, kocasını kendisi için sever ama prensip olarak evlilik anlaşması istemez. Bunu anlarım, ama adam burada yine de pas geçmeli ve başkasını bulmalıdır" cümlesi yer alıyor. Trump Nation (Trump Ulusu) kitabında ise "Bence bir kadını işe başlatmak çok tehlikeli bir şey. Ivana'nın bir yumuşaklığı vardı, hala da var, ama o süreçte bir patron oldu, eş değil. Bilirsiniz, şovenist gibi anlaşılmak istemem, ama eve geldiğimde yemek hazır değilse delirim, tamam mı?" ifadelerini kullanmıştır. (Bianet 2015)

Söylem Analizi: Yukarıda kullandığı cümlelerde Trump kadınları genel olarak karakterize ederken genelleme yoluna başvurmuştur. Trump, genellemeleri baştan

sona önyargı saikleriyle gerçekleştirmiştir. Yukarıdaki kelimelerin her biri hakaret, aşağılama, küfür içermektedir.

9- Trump, 2013 yılında Howard Stern ile yaptığı röportajda; sinema sanatçısı Halle Berry için “Onu seviyorum.. Vücudunu özellikle..”, şarkıcı Kim Kardashian için “İyi bir vücudu mu var? Hayır. Şişko bir poposu mu var? Kesinlikler evet..” oyuncu Jessica Chastain için ise “ateşli” ifadelerini kullanmıştır.(The Daily Beast 2016)

Söylem Analizi: Trump’ın kadınlara yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümlelerinde kadın kimliğine cinsiyetçi bakış açısı açıkça görülmektedir. Trump tarafından kadın cinsel bir obje olarak görülmektedir.

10-Trump, kendisi hakkında açılmış bir davanın hâkim tarafından reddedilmesi sonrası davayı açan sinema oyuncusu Stormy Danielst hakkında attığı tweet’te, oyuncuya “at yüzlü” demişti.(BBC 2018)

Söylem Analizi: Trump’ın Stormy Danielst yönelik sarf ettiği yukarıdaki kelimeler hakaret, aşağılama, küfür içermektedir.

11- Trump, başkan seçildikten sonra kendisi hakkında eleştiride bulunan şarkıcı ve aktris Cher’e:

“Cher bir şekilde kaybeden biri. O yalnız. O mutsuz. O çok mutsuz.”(TV Guide 2015) ifadelerini kullanmıştır.

Ardından yine twitter üzerinden:

“İşe yaramayan plastik operasyonlardan bahsetmeyeceğime söz veriyorum” şeklinde twit paylaşmıştır. (Twitter 2012)

Söylem Analizi: Trump’ın Cher’e yönelik söylemlerinde aşağılama ve yine cinsiyetçi bakış açısı ön plana çıkmaktadır.

12- 2011 yılında, bir toplantı sırasında Trump’ın avukatı Elizabeth Beck çocuğunu emzirmek için mola istediğinde, Trump ayağa kalkarak bağırmaya başlar ve parmağıyla Elizabeth’i işaret ederek “iğrençsin, iğrençsin” şeklinde bağırıp oradan uzaklaşmıştır.

Söylem Analizi: Trump’ın Elizabeth Beck’e yönelik söylemlerinde kadına yönelik cinsiyetçi yaklaşım, küfür, hakaret ve ön plana çıkmaktadır. Çocuk emzirme gibi varoluşsal bir eyleme küfür ve aşağılamayla yaklaşmak, kadına yönelik açık şiddet eğilimini pekiştirmek anlamına gelmektedir.

13- 1997 yılında verdiği bir röportajda,

“Kadınlar, tüm zamanlar için mükemmel bir davranış biçimine sahiptirler. Zekiler, çok kadınsı ve muhtaç davranırlar, ama onların içinde gerçek katiller vardır. “Kadınları, erkekleri sadece gözleriyle ya da vücutlarının başka parçalarıyla manüplüle ettiklerini gördüm. ” ifadelerini kullanmıştır.

Söylem Analizi: Trump’ın kadınlara yönelik yukarıda söyleminde yine önyargı saikleriyle genelleme yaptığını görmekteyiz. Cinsiyetçi bakış açısının ön plana çıktığını ve kadın kimliğini bedene veya cinsel organlara indirgeme yoluna gittiği açıkça görülmektedir.

14- Trump, Demokrat Parti Senatörü Maxine Waters için şu ifadeleri kullanmıştır:

“Olağanüstü şekilde düşük bir zeka seviyesinde..”(Twitter 2016)

Söylem Analizi: Trump'ın Maxine Water'a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümle hakaret, aşağılama, küfür içermektedir.

15- Trump, Fransız firt lady Brigitte Macron için;

“Harika bir görüntün olduğunu biliyorsun değil mi? (Reuters 2017)

Trump ünlü oyuncu Paris Hilton için ise;

Şimdi, çok fazla insanın kredi vermediği ama gerçekte gerçekten güzel olan biri Paris Hilton. Paris Hilton'u 12 yaşından beri tanıyorum, ebeveynleri arkadaşlarım ve ben onu ilk gördüğümde odada yürüyordu ve ben de “Kahrolası bu güzellikte kim?” cümlelerini kullanmıştır.(The Daily Beast 2015)

Söylem Analizi: Trump'ın hem Brigitte Macron'a hem de Paris Hilton'a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümlelerde, kadın kimliğine cinsiyetçi bakış açısı açıkça görülmektedir. Trump tarafından kadın cinsel bir obje olarak görülmektedir.

16-Trump, Demokrat partili Arianna Huffington için twitter üzerinden:

“Hem içsel olarak hem de görüntü olarak çekici değildir. Eski kocasının neden bir erkek için onu bıraktığını tam olarak anlıyorum, o çok iyi bir karar verdi.” twitini paylaşmıştır. (Twitter 2012)

Söylem Analizi: Trump'ın Arianna Huffington'a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümlelerde, kadına yönelik cinsiyetçi yaklaşım, küfür, hakaret ve ön plana çıkmaktadır.

17- Trump, eski yardımcısı Omarosa Newman için twitter üzerinden:

“Ağlayarak kapınızda iş istediği zaman Beyaz Saray'da ona iş vermek işe yaramadı. Bu köpeği hızlıca kovan General Kelly çok iyi bir iş çıkardı.” twitini paylaşmıştır.

Söylem Analizi: Trump'ın Arianna Huffington'a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümleler küfür, hakaret ve ön plana çıkmaktadır.

18- Trump, komedyen ve oyuncu Rosie O'Donnel için:

“Hepimiz biraz tombuluz ama Rosie'nin hepimizden daha fazla. Ama bu bir o kadar da tuhaflık değil –Çünkü Rosie hem içsel olarak hem de görüntüsü açısından çok itici bir insan.” İfadelerini kullanmıştır.

Ayrıca başka bir programda O'donnel için:

“The View'i (O'Donnel'in sunuculuğunu yaptığı program) yönetiyor olsaydım Rosie O'Donnell'i kovardım. O şişman ve çirkin yüzüne bakıp, -kovuldun- derdim.

“Roise'nin sevgilisi Kelly'nin annem babasını hayal edebilir misiniz? -Anne, baba, Rosie adında büyük, şişman bir domuza aşık oldum...”(Fox News 2006)

Söylem Analizi: Trump'ın Rosie O'Donnel'a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümlelerde, kadın kimliğine cinsiyetçi bakış açısı açıkça görülmektedir. Trump tarafından kadın cinsel bir obje olarak görülmektedir. Ayrıca cümleler hakaret, küfür, aşağılama içermektedir.

19- Trump, Amerikalı şarkıcı, komedyen ve aktris Bette Midler için twitter üzerinden:

“Bette Midder saçlarım hakkında konuşuyor ancak benim onun çirkin yüzü veya vücudu hakkında konuşmama izin verilmiyor. Bu yüzden konuşmayacağım. Bu bir çift standart mı?” twitini paylaşmıştır (Twitter 2012)

Söylem Analizi: Trump’ın Bette Midler’e yönelik sarf ettiği yukarıdaki kelimeler hakaret, aşağılama, küfür ve cinsiyetçilik içermektedir.

20- Trump katıldığı bir Show programında kızı Ivanka Trump için;

“Çok hoş bir duruşu, figürü var. Kızım olsaydı belki de onunla çıkmak isterdim.” İfadelerini kullanmıştır.

Karısı Melania Trump için eğer bir kaza geçirseydi ilk soracağı şeyin, “Eşinin göğüslerinin nasıl görüldüğü” olacağını söylemiştir. (Independent 2016)

Söylem Analizi: Trump’ın Ivanka Trump ve Melenia Trump’a yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümleler kadına bakış açısının cinsiyetçilik ve ayrımcılık üzerinden olduğunu açıkça göstermektedir. Açıklamaları; kadınları sadece bedene, cinsel organlara indirgeme ve cinsel obje olarak konumlandırma davranışının bir yansıması olarak görülmektedir.

22-Trump bir başka konuşmasında kadınlara ilişkin şu ifadeleri kullanmıştır:

“Kadınlardan daha çok sevdiğim bir şey yok, ama aslında tasvir edilen portrelerden çok farklılar. Onlar erkeklerden çok daha kötülerdir, çok daha agresifdirler ve çocukturlar.” (Washington Post 2015)

“Biliyorsunuz, eğer gençseniz ve güzel poponuz varsa, ne yazdığınızın ya da ne dediğinizin bir önemi yoktur.”

Söylem Analizi: Trump’ın kadınlara yönelik sarf ettiği yukarıdaki cümleler kadına bakış açısının cinsiyetçilik ve ayrımcılık üzerinden olduğunu açıkça göstermektedir.

5.Sonuç

Siyasal liderlerin gündem oluşturabilme ve popüler olma istekleri sebebiyle; sıklıkla kadınlara yönelik ayrımcı ve cinsiyetçi söylemlere başvurduğu görülmektedir. Bu pratik kimi zaman muhafazakâr toplum yapısında kabul görmüş önyargıların dışavurumu şeklinde gerçekleşirken, kimi zaman da tamamen siyasal liderlerin kişilik özelliklerinden kaynaklanabilmektedir.

Medya tarafından pekiştirilen nefret söyleminin kamuoyu önderleri, siyasal liderler tarafından gerçekleştirilmesi, durumu daha da tehlikeli hale getirmektedir. Dolayısıyla siyasal iletişim kampanyalarında kullanılan dilin nefret söylemlerinden olabildiğince arındırılması çok önem arz etmektedir. Toplumun bu konuda duyarlılığının olması ve farkındalığının artması, siyasal aktörlerin de, medyanın da kendilerine yönelik özeleştiri yapmalarını sağlayacaktır.

Nefret söyleminin en tehlikeli yanlarından biri; genellemelerle ve önyargı saikiyle yöneldiği gruplarda, silikleşme ve görünmez hale getirme sürecini tetiklemesidir. Nefret söylemine maruz kalan birey ya da gruplar giderek sessizleşmektedir.

Nefret söylemi ideolojik bir duruştur. Kadına yönelen nefret söylemi; kadının sosyal, kültürel ve iş yaşamından izole edilmesini beraberinde getiren yolun yapı taşlarından biridir. Egemen ideoloji; coğrafya fark etmeksizin, kadın kimliğini aile kurumunun içine hapsetmeye ve “anne” kimliği kutsamaya çalışmaktadır. Kadının kendi

ayakları üzerinde durabilen, yaşamın her alanında görünür ve başarılı olabilme hali, tüm diğer değişkenlerden bağımsız olarak bir varoluş halidir.

Siyasal nefret söyleminin kullanım amacı, toplumun egemen ideoloji çerçevesinde inşası için sistemik bir yöntemdir. Toplumsal yaşamdan kim izole edilmeye çalışılıyorsa, kim ikinci plana atılmaya çalışılıyorsa, kim görünmez hale getirilmek isteniyorsa nefret söyleminin hedefinde o gruplar yer almaktadır.

Kadın kimliğinin sıkıştırılmaya çalışılan genel çerçevelerinden biri de sadece cinsel obje olarak görülmesidir. ABD Başkanı Trump üzerinden analizini yapmaya çalıştığımız popülist siyasetçilerin, sıklıkla nefret söylemine başvurdıklarını görüyoruz. Trump'ın kullandığı bu dil ötekileştirilen kadınların ezilmesini ve sindirilmesini meşrulaştırıcı bir etki yaratmaktadır.

Trump'ın ABD başkan adaylığı sırasında ve öncesinde kullandığı dilin yıllarca “siyasal doğruluk” (*political correctness*) konusunda disipline edilmiş olan Amerikan toplumunda şok etkisi yarattığını unutmamak gerekir. Trump'ın yüzlerce saatlik demeçlerini söylem analizine tabii tutan bir araştırma bunların üç temel özelliğinin aşırı basitlik, fevrilik ve kabalık olduğunu sonucuna varıyor. (Bianet 2018)

Siyasal aktörler, kullandıkları dilin ve söylemlerinin “halkın anlayacağı dil” olduğunu iddia etmektedirler. Ancak asıl sorun; toplum, siyasal aktörler tarafından kullanılan nefret söyleminin, kamuoyu önderlerince ve liderler tarafından bu kadar rahatlıkta ve sıklıkta kullanıldığını görünce, bu ayrımcı dilin kamusal alanda ve günlük yaşamda kullanılabilir olduğu çıkarımını yapabilesidir.

Öte yandan, Trump'ın seçim kampanyasında sıklıkla kullandığı küfür ve kaba ifadelerin günlük yaşamda daha çok yeni nesil gençler arasında samimiyet ifadeleri olarak kullanılıyor olması, siyasetçilerin ağızdan çıkan küfürlerin seçimde sempati yaratabileceğini gerçeğini hatırlatmaktadır.

KAYNAKLAR

BERGER, JOHN, (1972), **Görme Biçimleri**, (Çeviren: Y.Salman), İstanbul: Metis Yayınları.

BOECKMANN, Robert, & LIEW, Jeffrey, (2002), Hate speech: Asian American students' justice judgments and psychological responses. **Journal of Social Issues**, 58(2), 363–381.

ÇOMU, Tuğrul ve Binark, Mutlu, (2013), **Yeni Medya Ortamlarında Nefret Söylemi'; Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar**, (Editör: M. Çınar), İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınlar,

ÇETİN, Sabahattin, (2012), Nefret Suçlarına Karşı Yasal Düzenleme Arayışları, **Stratejik Düşünce Dergisi**, 30-36.

DOVİDİO, John, (2005), **On the Nature of Prejudice: Fifty Years After Allport** Massachusetts: Blackwell Publishing, chapters. 9, 10 og 12.

KOÇAK, Abdullah ve ARUN, Özgür, (2006), İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu. **Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi**, 4 (3), 21-28.

PARSA, Alev Fatoş, (2012), Yazılı Basında Cinsiyetçi Söylem: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Yazılı Basında Sunumu ve Alternatif Çözüm Önerileri, **Uluslararası Kadın Konferansı: Kadın Olmak, Farkındalık ve Özgürleşme, Dokuz Eylül Üniversitesi**, 09-11 Mayıs 2012, Bildiriler Kitabı, s. 573-583.

PERRY, Barbara, (2001), **In the name of hate: understanding hate crimes**, New York: Routledge.

YILMAZ, Hakan, (2013), **Siyasal Nefret Söylemi ve Medya**, İstanbul: Litaratürk Yayınları

KARİNA, Korostelina, (2014), **Political Insults: How Offenses Escalate Conflicts**, Oxford University Press.

VAROL, Sibel Fügen, ve TAYANÇ, Neşe Kars, (2016), Yeni Medya – Eski Dil: Katılımcı İnternet Sözlüklerinde Cinsiyetçi Söylem. **The Journal of Academic Social Science Studies**, 5 (Number: 46), 221-232.

WEBER, Anna, (2011), **Nefret Söylemi El Kitabı**, (Çeviri: M, Çulhaoğlu), Avrupa Konseyi Yayınları.

YILDIRIM, Ali, ve ŞİMŞEK, Hasan, (2008), **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

http://www.umut.org.tr/UserFiles/Files/Document/document_11_GizemYardımcı_manevi%20şiddet%20temelinde%20nefret%20söylemi%20ve%20nefret%20suçları.pdf

<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/donald-trump/11855165/Trump-on-Fiorina-Look-at-that-face.-Would-anyone-vote-for-that.html>

https://www.washingtonpost.com/news/post-politics/wp/2015/08/07/trump-says-foxs-megyn-kelly-had-blood-coming-out-of-her-whenever/?noredirect=on&utm_term=.dedfab99c507

<https://www.dailymail.co.uk/news/article-3877152/Married-Donald-Trump-lewd-remarks-Celebrity-Apprentice-Playboy-Model-Brande-Roderick.html>

<https://www.telegraph.co.uk/news/2016/09/27/who-is-alicia-machado-hillary-clinton-attacks-donald-trump-in-de/>

<https://www.cbsnews.com/pictures/wild-donald-trump-quotes/8/>

<https://m.bianet.org/bianet/toplum/167014-abd-baskan-adayi-trump-in-gocmen-karsitligi-siddetin-bahanesi-oldu>

<https://www.thedailybeast.com/donald-trumps-gross-history-of-misogyny-from-rosie-odonnell-to-megyn-kelly>

<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-45872530>

<https://www.tvguide.com/news/donald-trump-cher-1047531/>

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/268449053300383744>

<https://edition.cnn.com/2015/12/21/politics/donald-trump-hillary-clinton-disgusting/>

<https://abcnews.go.com/Politics/donald-trump-offends-comment-clinton-lacks-presidential/story?id=41891411>

<https://www.theguardian.com/us-news/2016/oct/20/nasty-woman-donald-trump-hillary-clinton>

<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/1011295779422695424>

<https://www.reuters.com/article/us-france-usa-trump-brigitte-macron/president-trump-says-french-first-lady-is-in-such-good-shape-idUSKBN19Y2XT>

<https://www.thedailybeast.com/donald-trumps-craziest-interview-ever-any-girl-you-have-i-can-take-from-you?ref=scroll>

<https://twitter.com/realDonaldTrump/status/240462265680289792>

<https://www.foxnews.com/story/rosie-odonnell-calls-donald-trump-pimp-on-her-blog-trump-fires-back-that-odonnell-is-big-fat-pig>

<https://twitter.com/realdonaldtrump/status/262583859709882369>

<https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-elections/donald-trump-ivanka-trump-creepiest-most-unsettling-comments-a-roundup-a7353876.html>

https://www.washingtonpost.com/news/book-party/wp/2015/07/30/i-just-binge-read-eight-books-by-donald-trump-heres-what-i-learned/?utm_term=.33017f083825

<https://m.bianet.org/bianet/siyaset/193624-siyasette-kufur-ve-uslup-sorunu>